

סענות סכל הצדדים, יש גם לי סענות, אך אין בפני מי לסעון. אין מפלגה. לדעתי זו היא השאלה המרכזית. מעולם לא היינו מפלגה פוליטית. אני מכיר את תנועתנו כמעט מראשיתה. היא עשתה גדולות, הרבה יותר אולי מכמה מפלגות יותר גדולות בארצותאחרות, אבל עשינו את הכל לא כמפלגה אלא כאירגון של מתישבים. אפילו המפלגות שלפני המלחמה - פועלי ציון והסועל הצעיר - היו בעצם ארגונים של מתישבים. כך היתה אחדות העבודה מיד לאחר המלחמה, וכך היא גם המפלגה המאוחדת. גם ההסתדרות היא אירגון של מתישבים, לא רק ההסתדרות בפני עצמה כי אם גם בעיר.

כוחנו היה גדול בתור אירגון של מתישבים. אירגון זה הסביע עלינו את חותמו. צורת ארגוננו, נוסח פעולתנו, המנטליות שלנו, כולם נקבעו סתוך העובדה של היותנו אירגון של מתישבים. הגיעה עכשיו השעה של מפלגה פוליטית. נכנסנו לתקופה - אולי טמושכת - שהשאלה הפוליטית היא העיקר. גם עליה וגם התישבות הן עכשיו פוליטיקה.

באה שעה קשה וגדולה. למרות האסון החיצוני ניתנה עכשיו אולי ההזדמנות הכי גדולה לתנועתנו להציל את העם היהודי. הצלה זו תבוא רק סתוך מלחמה פוליטית, וללחמה פוליטית מחייבת מפלגה פוליטית. מפלגה פוליטית מחייבת פרוגרסה פוליטית. לא די שנדע נגד מה אנו נלחמים, עלינו לדעת גם על מה אנו נלחמים.

הצגתי שאלה זו בסועצה. היה וויכוח אבל לא היתה מסקנה. מפלגה פוליטית לא היתה יכולה להתפזר בלי מסקנה בשאלה המרכזית, אבל אין אנו מפלגה. אי אפשר לנהל מלחמה זו בלי לדעת לקראת מה אנו חותרים. אנו נגד המדיניות של הספר הלבן. האם אנו סבורים שנחזור לסנדרס? איש בעל הבנה פוליטית לא יעלה דבר כזה על דעתו. הוויכוח שיש בתוכנו על אסועי המלחמה, אף הוא נובע מחוסר מטרה פוליטית ברורה. האסועים נקבעים לפי המטרה. אילו ידענו בבחירות על מה אנו נלחמים, לא היה קושי בקביעה משותפת מה הם מכשירי המלחמה.

הטבוכה בציבור יש לה שני שרשים: הסכנה הפוליטית, שלא תטולק בנקל. זוהי סיבה אובייקטיבית אבל יש גם סיבה סובייקטיבית, שאנו אסטים בה: העדר מפלגה פוליטית היודעת מה היא רוצה, היודעת להלחם על רצונה, להנחיל את רצונה לציבור ולעמוד בתוקף ובאמונה פנימית על דעתה, להסביר את עמדתה לישוב, לעם.